

RELIGISKAIS UN NACIONĀLAIS LATGALES LATVIEŠU KULTŪRĀ *RELIGIOUS AND NATIONAL LATGALES IN LATVIAN CULTURE*

Inese Brīvere

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Mg paed., Mg.hist., lektore, inese.brivere@rta.lv, Rēzekne, Latvija

Abstract. *The ethical principles and social life of Latgale Latvians have been largely determined by the Catholic Church and the traditions of living with other ethnic groups. The common national identity of Latvians, in comparison with other regions of Latvia, until the 20th century. s. has been limited. Researching this issue, the aim of the article is to find out what conditions have influenced Latgalian culture initially and today.*

Keywords: *Latgalian culture, national identity, traditions of living.*

Ievads

Ir pieņemts, ka latgalieši, salīdzinājumā ar citu Latvijas novadu iedzīvotājiem, veidojušies kā ticīgāki un emocionālāki. Latgales latvieši nav arī tik neatkarīgi savā garā, bet lojālāki un pretimnākošāki, viņus raksturo arī sadzīvošanas tradīcija ar citām etniskajām grupām, bet piederība katoļu baznīcai tuvina poļiem, lietuviešiem un daļēji baltkrieviem, kas arī piederēja šai konfesijai. Savukārt latviešu kopīgā nacionālā identitāte šeit, salīdzinot ar pārējiem Latvijas novadiem, līdz 20.gs. sākumam bijusi maz izteikta. Tāpēc ir pamats apgalvot, ka Latgalē kultūras lokālie elementi ir radušies no dominējošo sociālo procesu pretstatiem kā emocionāla atbilde globālajam (*Khondker, 2004, 5*). Pētot šo jautājumu ar avotu un teorētiskās literatūras analīzes metodi, par raksta **mērķi** tiek izvirzīts noskaidrot reliģisko un nacionālo iespaidu ietekmi uz latgaliešu kultūru līdz pat mūsdienām, par uzdevumiem izvirzot apkopot Latgales pētnieku viedokļus par latgalieši identitātes un pašapziņas izaugsmes apstākļiem.

Viedokļi par Latgales latviešiem

Vēl 20.gs.sākumā daudzi Latgales iedzīvotāji savā pašvērtējumā, pirmkārt, bijuši katoļi – bez norādes uz tautību. Šai sakarā J. Brolišs 20.gs. 90. gados norādīja, ka jēdzienu *latviskums* un *latgaliskums* saturs ir diskutabls. To ietekmē šo parādību daudzpusība un objektīvā sarežģītība, pētnieku, cilvēku vispār, zināšanu dziļums, pasaules uzskats, intereses un pat vēlmes. Latviešu vēsturē šīs parādības tikušas traktētas dažādi, pat atšķirīgi, abi jēdzieni izmantoti arī kā līdzeklis politikā. Turklāt aizvien pagaidām trūkst fundamentāla rakstura darbu, kuros zinātniski būtu analizēts *latviskuma, koplatviskuma, novadnieciskuma [reģionālisma] (ieskaitot latgaliskumu)* problēmas un termini. Atsevišķie raksti vai apgalvojumi pārsvarā ir vērtējami kā subjektīvi emocionāli, jo tajos ārējās, nebūtiskas pazīmes itin bieži dominē pār objektīvo. Salīdzinot novadniecisko [reģionālo] ar koplatvisko, uzsvars nereti tiek likts nevis uz vienojošo, bet mazsvarīgām atšķirībām, dažkārt pat pilnīgā atrautībā no vēsturiskās attīstības konteksta, bet pagātnē *latviskuma* un *latgaliskuma* problēma* tikusi arī falsificēta (*Brolišs, 1998*).

Garīdznieku ieguldījums Latgales latviešu pašapziņas veidošanā

Latgales latviešu mentalitāti un garu kopš 18. gs. lielā mērā uzturēja garīgo ordeņu aktivitātes. Rēzeknes apkaimē kopš 19.gs. otrās puses īslaicīgi darbojās jezuītu izveidotās draudzes skolas latgaliešu bērniem Feimaņos (skolu 1819.g. atjaunoja muižnieks Šadurskis), Strūžānos (no

* Domāts padomju periods.

1840.g. līdz 1865.g.). Tajās mācību procesā izmantoja Polockas un Viļņas jezuītu tipogrāfijās iespēstās grāmatas, piemēram, Kaunatas priesteru J.Maculeviča 1850.gadā Viļņā izdoto *Pawyjciezona un wyssaidi sposobi dieļ zemņiku Latwiszu*. Latgaliešu valodas uzturēšanā daudz ieguldīja arī garīdznieki - J.Akilevičs, M.Jackevičs, J.Kirilko, T.Kosovskis, J.Kurmins u.c.

Katoļu baznīcas, tās ordeņu, atsevišķu garīdznieku un daļas muižnieku darbība lielā mērā sekmēja ne tikai latgaliešu rakstības, bet arī izglītības u.c. jomu attīstību. Piemēram, jezuīti: poļu laikā veica vietējo iedzīvotāju garīgo aprūpi, ar poļu muižnieku atbalstu cēla baznīcas, kurās dievkalpojumu vadīja latgaliski; izveidoja skolas. Pēc K. Brežgo ziņām pirmā skola dibināta Daugavpilī no 1625. līdz 1628. gadam. 1683. gadā sākts gādāt par baznīcas skolas celšanu Viļākā. Ap 1748. gadu jau ir bijusi skola Pustiņā, 18. gs. vidū. – Dagdā, Feimaņos u.c. Misionāri paši tulkoja, sacerēja, drukāja un izplatīja grāmatas (latviskojot - *Katoliska dziesmu grāmata Dievam visuvarenajam par godu un latviešiem par izmācīšanu sarakstīta un uzdrukāta Viļņā pie Baznīckungiem Jezuītiem 1730. g.*). Diemžēl tā nav saglabājusies, vien minēta bibliogrāfiskajos rādītājos. Ir saglabājušies daži evaņģēliji, jezuītu izdotā pirmā latgaliešu ābece (Viļņa, 1768) ar burtu mācību un lūgšanu tekstiem. Kā liecina G. Manteifeļa un V. Seiles bibliogrāfiskie rādītāji, 18. gs. 2. pusē un 19. gs. 1.pusē Latgalē dominēja garīga satura literatūra – tulkojumi, lokalizējumi, arī oriģinālsacerējumi.

Būtiski nopelni Latgales latviešu kultūras un valodas saglabāšanā bija arī lācaristu ordenim, kas Krāslavā izveidoja un vadīja Garīgo semināru (1757), kuros gatavoja priesterus Latgales un Baltkrievijas vajadzībām. Seminārs pastāvēja 86 gadus un izglītoja 252 priesterus. Priesteri mācību laikā apguva arī latgaliešu valodu. Lācaristu sieviešu klosterā (1789–1843) māsas uzturēja meiteņu skolu – pansiju muižnieku un pilsētnieku meitām, arī dažām zemnieku kārtas meitenēm. Lācaristu māsas aprūpēja slimniekus arī 1789.gadā grāfienes Plāteres uzceltajā Krāslavas slimnīcā. Lācaristi no jezuītiem pārņēma Krāslavā izveidoto skolu (1811–1815) un izveidoja ģimnāziju ar 6 klasēm. 1827./28.mācību gadā šī skola kļuva par aprinča skolu ar 67 skolēniem un sešiem priesteriem – skolotājiem. 1855. gadā tā tika pārcelta uz Rēzekni (*Kalvāne, 1989*).

Krāslavas Garīgā semināra audzēkņi poļu valodā izdeva Latgales garīdznieku vajadzībām latgaliešu valodas gramatiku, kā arī grāmatu *Eisa mōceiba ap audzynošanu bišu* (J. Akilevičs, 1852). 1858. gadā izdeva *Poļu - latīņu - latgaliešu vārdnīcu* un latgaliešu lūgšanu un sprediķu grāmatas (J.Kurmins); 1850. gadā iznāca *Pavuceišona un vysaidi sposobi deļ zemņiku latvišu* (J.Macilevičs). A. Drozdevskis (lietuviešu dzejnieks Strazdelis) sacerēja svētdienas dievkalpojumu dziesmu *Mēs ceļos krītam*. Tā 18. gadsimtā Krāslava ar attieksmi pret Latgales latviešu valodas lietošanu pārauga par ievērojamu Latgales garīgās kultūras uzturēšanas vietu.

Pēc Latgales pievienošanas Krievijai (1772) garīgie ordeņi, kam savulaik bija korekta attieksme pret vietējo baznīcēnu valodu, izsīka. Minskas Garīgā semināra audzēkņiem veidojās atturīga attieksme pret latgaliešiem. Laikā, kad sāka darbu skolotāju semināri Cīravā – Dzērvē (1833), Valmierā (1839), Irlavā (1840), Baltijas skolotāju seminārs Rīgā (1870), kurš 1886.gadā tika pārcelts uz Kuldīgu, Latgale tika atstāta pat bez Garīgā semināra.

Kad cariskās Krievijas Tautas apgaismošanas ministrija 1802. gadā nodibināja mācību apgabalus, Vidzeme un Kurzeme tika iekļautas Tērbatas, bet Latgale - Viļņas Universitātes mācību apgabalā. Cariskās Krievijas varas iestādes Latgales skolās redzēja pārāk lielu katolicisma ietekmi, tāpēc Latgali (1824) iekļāva Pēterburgas Universitātes mācību apgabalā, par mācību valodu Latgales skolās nosakot krievu valodu. Laikā, kad Kurzemes un Vidzemes latvieši drukāja grāmatas gotu burtiem un Rīgā sāka iznākt *Mājas Viesis* (1856–1906), Pēterburgā - *Latviešu Avīzes* (1862 – 1865), Vitebskas guberņas (tagadējās Latgales) latvieši tikko kā atbrīvojās no dzimtbūšanas.

Apstākļi sarežģījās, kad pēc poļu dumpja stājas spēkā Viļņas ģenerālgubernatora Muravjova izdots cirkulārs, kas latviešiem un lietuviešiem aizliedza drukāt grāmatas latīņu

burtiem, pagastos ieņemt skrīveru un tautskolotāju amatus. Šajā laikā latgalieši nereti sāka kaunēties no savas valodas un pat noliegt savu tautību. Vienīgā grāmata, no kuras mātes savus bērnus mācīja lasīt, bija *Piļņeijga Grōmota Lyugszonu un gūda Dīva kunga*, kura vairākkārt pārdrūkāta ārzemēs – Tilzītē, Kēnigsbergā un Helsingforsā, kontrabandas ceļā, sajaukta ar citām precēm, ievesta Latgalē.

Balstoties uz vēstures liecībām, secināms, ka Latgales latviešu kultūras saglabāšanu un veicināšanu lielā mērā sekmēja iekļaušanās katoļu draudžu darbībā. Kā norāda vairāki Latgales vēstures pētnieki, visi svarīgākie *latgaļu dzīves brīži no dzimšanas līdz kapam bijuši saistīti un piepildīti ar reliģiskām tradīcijām un no tām izrietošiem svinību pārdzīvojumiem*. Reliģiskais un nacionālais elements latgaliešu dzīvē *pa gadu simtiem ir tik cieši kopā saaudzis, ir atradis tik stipru sintēzi, ka viens bez otra ir nepilnīgs, mazākais – vairs nav Latgales ieraša* (Broks, 1990).

Latgaliešu valodas saglabāšana

Otrs nozīmīgākais faktors, kas uzturēja Latgales latviešu tradicionālo kultūru, bija latgaliešu valodas saglabāšanas centieni. 19.gs.otrajā pusē Latgales latviešu kultūras nostiprināšanā un latgaliešu pašapziņas uzturēšanā lielu ieguldījumu deva atsevišķi baroni, cittaunieši. Piemēram, barons Gustavs Manteifels, kurš Tērbatas Universitātē bija kļuvis par tieslietu maģistru un strādāja Rīgā Iekšlietu ministrijas resorā, paralēli dienesta pienākumiem gādāja par lūgšanu grāmatām. Īpaši iecienīta starp Latgales latviešiem bija *Piļņeiga lyugšonu grōmota*, arī ilustrētās *Nūtikšanas Biblias*, kuru 254 lappusēs atrodami ap sešdesmit svēto attēli. Titullapā bija norāde, ka šo grāmatu *ir drukājis latviešu Inflantu zemes bērnu draugs**. Arī citu novadu dzejnieku darbus G.Manteifels publicēja latgaliski - Vecā Stendera *Dziesma laimīga zemnieka*, *Sētas laime*, Dinsberga *Divpadsmit kalendāra dziesmas* u.c. Turklāt viņš izdeva pirmo latgaliešu kalendāru, praktiskus padomus agronomijas, medicīnas u.c. jautājumos. G. Manteifels bija iecerējis kalendārā stāstīt zemniekiem visu, lai tie *varētu jauki un priecīgi dzīvot*. Kalendāru izdeva desmit gadus, tas arī pildīja ābece lomā zemnieku ģimenēs. G. Manteifels izdeva arī citas grāmatas, piemēram, *Rēķināšanas pamācīšana, cik zemnieku ļaudīm vajag*, kā arī grāmatu par alkohola kaitīgumu u.c.

Pēc drukas aizlieguma ieviešanas G. Manteifels rakstīja par šī rīkojuma bezjēdzību vācu, latviešu un poļu presē. Apmēram 300 rakstos viņš apgalvoja, ka arī *latgaļiem ir sava vēsture un kultūra*. Kad 1888. gadā pāvestam Leonam XIII atzīmēja 50. priesterības gadadienu, viņam tika pasniegta barona G.Manteifeļa sagatavotā unikālā dāvana – albūms *Terra Marianna***.

Drukā aizlieguma apstākļos Latgales latviešu valodas saglabāšanu un uzturēšanu sekmēja t.s. tautas *dzīsmiņi* - Latgales rokkrakstu literatūras veidotāji: Jōņs Seiļs (1832-1928), Jōņs Salinīks (1847-1913), Vincents Leika (1847-1918), Francis Šķesters (1847-1913) un Andrīvs Jurdžs (1845-1913)*. Lasīt un rakstīt pratēju skaits Vitebskas guberņas Inflantijas (Latgales) apriņķos pēc

* *Inflantu zemes bērnu draugs* – G. Manteifels (1832 – 1916) dzimis Dricānu muižā, mācījies Jelgavas ģimnāzijā, studējis tieslietas Tērbatas Universitātē, kur iepazinies ar latviešu un igauņu studentu nacionālās atmodas idejām. Bērniībā apguvis latgaliešu valodu. Ar savām populārzinātniskajām un reliģiskā satura publikācijām veicinājis Latgales latviešu garīgo atdzimšanu, latgaliešu valodas saglabāšanu un tālākattīstību. Vislielākā nozīme ir viņa izdotajam pirmajam latgaliešu kalendāram *Inflantu zemes Laikagrōmota aba Kalenders* (1862 -1871), kas dažus gadus iznāca pat latīņu drukas aizlieguma laikā. G.Manteifels rada laiku tulkošanai, rakstīšanai, mūzikas komponēšanai (viņa baznīcas dziesma *Kritīsism nu ceļos mēs pazemīgi* joprojām skan Latgales dievnamos), recenziju rakstīšanai par dažādām izstādēm, tautas dziesmu vākšanai (kopā ar grāfienu C.Plāteri tika savāktas apmēram 170 dziesmas, tās visas iespiestas 1869.g. *Magazinās* (*Katōļu Dzeive*, 1989(11): 28)

** Albūmā bija attēlota Latvijas un Latgales vēsture, ievietotas krāsainas ilustrācijas ar baznīcu un piļu attēliem. Tā, pateicoties G. Manteifelim, arī Romā atskanēja Latgales vārds.

*Spilgtākā personība šajā laikā - Andrīvs Jurdžs dzīvoja Ludzas rajona Naurānu pagastā. Lasīt A. Jurdžu iemācīja māte no lūgšanu grāmatas, skolā viņš nebija gājis nevienu dienu. Rakstīšanas mākslu Andrīvs Jurdžs apguva zēna gados,

1897.gada tautas skaitīšanas datiem bija 47-51% (Krievijā vidēji 11-17%) (*Kemps, 1991*). Tā kā skolu skaits bija neliels (Rēzeknes apriņķī - 11), tad daļa no mājniecībā lasītprasmi apguvušajiem pazina tikai drukātos burtus un nevarēja izlasīt tekstus ar rakstītiem burtiem, tāpēc arī tautas rakstnieki rakstīja ar drukātiem burtiem.

Drukas aizlieguma gados grāmata latgaliešu valodā bija retums. A. Jūrdžs restaurēja savas vecās grāmatas, pārrakstot un ielīmējot saplīsušās lapas. "*Paklauseiba un gudreiba ir jauneibas wyssu leļokays smukums (Paklausība un gudrība ir jaunības vislielākais skaistums)*" (*Jurdžs, 1999*). Viņa darbos tautas valodai nav piemetināti svešu valodu vārdi un formas. A. Jūrdža grāmatas saglabājās, pateicoties meitām, kas tās saņēma pūrā un saglabāja nākamajām paaudzēm, jo lielākā rokrakstu daļa sadega 1924. gadā Rēzeknes muzeja ugunsgrēkā (*Daugulis, 1988*).

19. gadsimtā modās interese par Latgales latviešu folkloru. Piemēram, 19. gs. otrajā pusē latgaļu gara mantu apkopošanai pievērsās poļu muižniece Stefānija Uljanovska, jau minētais vācu barons Gustavs Manteifelis un poļu grāfiene Ceļina Plātere; 1890.gadā Pēterburgā iznāk E. Voltera sastādītais krājums *Vitebskas guberņas latviešu etnogrāfiskie materiāli*, kurā ievietota plaša J. Pliekšāna [Raina] apcere *Dinaburgas apriņķa Višķu pagasta kāzu ieražas* (*Zeile, 2006*). 1892. gadā Pēterburgas Garīgo semināru beigušais Pēteris Smelters nodeva Krišjānim Baronam savu pirmo latgalisko dziesmu vākuma krājumu (dziesmu vākšana sāka ap 1888. gadu Līvānos (apkopots ap 1515 folkloras vienību). Līvānos iesākts arī otrais P. Smeltera krājums, ietilpinot 1309 folkloras vienības. Sākot ar 1895. gadu P. Smelters aicina sūtīt viņam uz Pēterburgu (tur viņš līdz 1887. g. ir vikārs) Latgalē savāktos folkloras materiālus; tos ir sūtījuši K. Skrinda, E. Krustāns, A. Dauguļs, J. Aizpurīts u.c. (*Vonogs, 1944*). Pārsvarā tās ir tautasdziesmas. No P. Smeltera paša vākuma *Latvju dainās* ievietotas 1539 tautasdziesmas, bet no kopā ar līdzstrādniekiem savāktajām – 2699. Kopā ar K. Baronu P. Smelters ir veidojis ortogrāfijas principus latgaliešu tautasdziesmu publicēšanai** (*Zeile, 2006*).

Latgales latviešu pašapziņa un aktivitātes mūsdienās

Šie vēsturiskie apstākļi atklāj Latgales latviešu nacionālās identitātes nostiprināšanas tendences 19.gs. beigās un 20.gs.sākumā, kad Pēterburgā sarosījās pirmie izglītotie latgaliešu garīdznieki un pirmās Latgales latviešu kultūras biedrības. Tam sekoja latgaliskās kultūras attīstības kontekstā kluss padomju periods, tikai pēc kura mūsdienās iepriekš minētās, vēsturiski veidojušās tradicionālās kopienas sāka mainīties, jo 21.gs. ir laiks, kad indivīdi paši izvēlas komunikācijas partnerus. To veicināja modernās tehnoloģijas, kas kopumā gan neaizstāj tradicionāli mantotās vērtības (*Terlouw, 2009*). Tā Latgalē esošās kopienas pielāgojās pasaulē notiekošajam. 21.gs. Latgales reģionālajai kultūrai radās globālās tendences. Ja iepriekš vēsturiskie apstākļi diktēja nepieciešamību piederēt konkrētai vietai, mājām, saimei, jo tieši tas veidoja Latgales latviešu kultūru, tad mūsdienās radās jaunas ietekmes. Procesī šodien pasaulē izmainīja ne vien politisko, ekonomisko un sabiedrības sistēmas Latvijā, Latgalē, bet arī skāra latgaliešu nacionālo identitāti un kultūru. Pētniece Inese Runce latgaliešu mūsdienu teritoriālās identitātes veidošanās procesā saskata 3 periodus:

zīmēdams drukātos burtus ar ogli uz bērza tāss. Šai rakstības veidā viņš savā dzīves laikā bija sasniedzis lielu meistarību. Savas 36 grāmatas A. Jūrdžs sarakstīja ar drukātiem burtiem. Grāmatās A. Jūrdžs rakstīja visu, ko atzina par derīgu: tautas dziesmas, pasakas, parunas, mīklas, savus dzejoļus un dziesmas, atdzejojumus, preses rakstus u.c. Viss pierakstītais kalpoja tautas gara dzīvei un praktiskajai ikdienai. A. Jūrdžs, tāpat kā G. Manteifels, bija dziļi reliģiozs cilvēks. Viņa rakstos, vienkārša zemnieka skatījumā, galvenokārt skartas reliģijas un ētikas tēmas.

**Latgales gaišāko un apzinīgāko katoļu garīdznieku - Pētera Smeltera (1869-1949) un Fēliksa Laizāna (1871-1931) savātais pēdējais krājums redzēts 1947.gadā, vēl nav sameklēts; 2/3 no viņa vākuma glabājas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu fondā, kur tie nonākuši 1967. gadā. (*Latvijas Vēstnesis*, 82(567),10.05.1996.)

1. 20. gs. 90. gadi – reģionālās identitātes saglabāšana rūpēja atsevišķiem indivīdiem, kas pārsvarā saistīti ar Rēzeknes Augstskolu vai Daugavpils Universitātes Latgales Pētniecības institūtu (*Runce, 2013*).

Tomēr jāatzīst, ka tieši šai laikā iznāca pirmā latgalieši filma “Cilvēka bērns” (1991), noritēja Latgales Televīzijas Mūzikas festivāls (1991–2001), kas dzimis reizē ar Latgales Televīziju 1991. gadā, tika sarīkots 1. pasaules latgaliešu saiets (1992), un šie ir plaši publiski notikumi, kas neskar tikai aktīvāko sabiedrības daļu.

2. 2000. gada pirmā desmitgade – reģionālās apziņas pieaugums un *vietas* konstruēšanas procesa aktīvs sākums. Darbu uzsāk „Latgales radio” (2005) un interneta portāls, plaši izskan latgaliski muzicējošo mūziķu koncerti, aizrit zinātniskas un politiskas diskusijas par latgaliešu valodas statusu, top sociolingvistiski pētījumi u.c. Latgaliskā kultūra sāk atjaunoties.
3. 2010.–2013.gads. – reģionālās identitātes atzīšanas laiks, ko ietekmē politiskās diskusijas pirms un pēc 11. Saeimas vēlēšanām un valodas referenduma, diskusijas par latgaliešu valodas kā reģionālās valodas nozīmi, Nacionālā Attīstības Plāna izstrāde (*Runce, 2013*). Šobrīd šī perioda hronoloģisko robežu var paplašināt, tai pieskaitot arī vienu no nozīmīgākajiem notikumiem 2017.gada. – Latgales Simtgades kongresu, kura mērķis bija apzināt visas pasaules latgaliešus, aktualizēt vēsturi un veicināt sabiedrības izpratni par to, visas valsts mērogā norādot uz Latgales aktualitātēm. Turpmāk 27.aprīli Saeima ir iekļāvusi atzīmējamo dienu sarakstā, lai celtu Latgales latviešu pašapziņu, un veicinātu iesaistīšanos pilsonisko jautājumu risināšanā.

Secinājumi

Publiskajā telpā latgaliešu valoda vairs neizskan vien baznīcā. Ir daudz jaunu izdevumu, popularitāti iekaro latgaliskie mediji un TV raidījumi (*Latgolys rubežys vaicojūt, Gostūs, Pa sovam, Vinuoti, tok na vīnāidi, Ka acs naredz mute narunoj, Sūpluok Latgolai, Latgales pierobeža – vieta, kur sākas Eiropas Savienība!*, raidījums bērniem *Žik!* u.c.), festivāli *Muzykys Skrytuļs* un *Upeitis Uobeļduorzs*, stāstnieku *festivāls Omotu stuosti*, arī mākslas filmas un daudzi citi pasākumi.

Turklāt tieši pēdējos gados daudz kas latgalisks ienāk un sācis izpausties arī galvaspilsētā – grupas *Bez PVN* un *Dabasu Durovys* sniedz te savus koncertus, Rīgā strādā kebabnīca *Ausmeņa kebabs*, kas ieguvusi arī vairākas Latgaliešu kultūras gada balvas *Boņuks*. Šodien tieši jauniešiem parādījusies spēcīga latgaliskā identitāte un vēlme to demonstrēt, viņi nekaunas, runā savā valodā arī ārpus Latgales, jo ir pietiekami daudz organizāciju un vietu – radošais centrs *Zeimuļs*, Latgales vēstniecība *Gors*, - kas viņos modinājusi patriotismu un lepnumu par savu reģionu.

Apkopojot vienviet augstāk minētos reģionālo kultūru veidojošos reliģiskos un nacionālos faktorus, rakstā uzskatāmi atklāta to izaugsme un izmaiņas vairāk nekā gadsimta laikā, kā arī skaidroti apstākļi, kas šo *latgaliskumu* ir ietekmējuši tik dažādajos vēsturiskajos periodos. Rezultātā viss latgaliskais šeit arī mūsdienās paliek noturīgs, pateicoties pašiem tā nesējiem, un izpaužas lokāli, spēcinošot reģionālās kopienas un vienojot te vēsturiski dzīvojošās dažādās reliģiskās, etniskās un valodu grupas. Kā materiālās, tā arī garīgās kultūras izpausmes turpina atklāt sabiedrisko attiecību kvalitāti un etnisko kopienu tradīciju nepieciešamību. Pārņemot iepriekšējo gadsimtu un vecāko paaudžu, un mūsdienu moderno pieredzi, spēcinaš Latgales kultūrvidē, kas joprojām balstās uz savu vēsturisko mantojumu.

Izmantotie avoti un literatūra

1. Broks, J. (1990). Latgolas vacū paaudžu īrašas un tykumi. *Katoļu Dzeive*, 6, 12. - 20.lpp.
2. Brolišs, J. (1998) Latgaliskums – latviskuma novadnieciskā izpausme. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*, 52 (4/6), 3. -10. lpp.

3. Daugulis, K. (1988). Patiesības atmoda. *Katõļu Dzeive*, 4, 27.-28.lpp.
4. Jurdžs, A. (1999) *Myužeygays kalinders: ar sayminiceybas iwirojumim par wysu godu*. Rēzekne: LKCI. 815 lpp.
5. Kalvāne, S. (1989). Latvīšu inflantu zemes draugs. *Katõļu Dzeive*, 11, 28.lpp.
6. Kempis, F. (1991) *Latgales likteņi*. Rīga: Avots. 149 lpp.
7. Khondker, H.H. (2004). Glocalization as Globalization: Evolution of a Sociological Concept. *Bangladesh e-Journal of Sociology*, 1 (2). Retrieved 07.04.2020 from http://mukto-mona.net/Articles/habibul_haque/Globalization.pdf
8. Runce, I. (2013). Latgales teritoriālā identitāte glokalizācijas un globalizācijas krustceļos. *Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls*, 5. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 83.-87.lpp.
9. Terlouw, K. (2009). Rescaling Regional Identities: Communicating Thick and Thin Regional Identities. *Studies in Ethnicities & Nationalism*, 9 (3), pp.452–462. Retrieved 07.04. 2020 from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1754-9469.2009.01064.x>
10. Vonogs, V. (1944). *Aizlīguma laika folkloras krõjēji*. Rokstu krõjums latgaļu drukas aizlīguma atceļšonas 40.godadīnas atcerei. Daugavpils: [b/i].
11. Zeile, P. (2006). *Latgales kultūras vēsture: no akmens laikmeta līdz mūsdienām*. Rēzekne: LKC izdevniecība. 746 lpp.

Summary

The aim of the article is to find out the influence of religious and national impressions on Latgalian culture to the present day. The Latvian mentality of Latgale since the 18th century supported by Catholic orders. In the second half of the 19th century, some barons made a great contribution to strengthening the Latvian culture of Latgale and maintaining the self-confidence of Latgalians. The Latvian national identity of Latgale is strengthened in the 19th century. at the end of the 20th century. Historically formed traditional communities began to change in the 21st century. 21st century Global tendencies emerged for Latgale regional culture. Previously, historical circumstances dictated the need to belong to a specific place, home, family. It formed the Latvian culture of Latgale. New influences have emerged today. Processes in the world today changed not only the political, economic and social systems in Latvia, Latgale, but also the national identity and culture of Latgalians. 20th century Extensive public events took place in the 1990s, beyond the most active sections of society. In the first decade of 2000, regional awareness is growing, discussions about the status of the Latgalian language are unfolding, sociolinguistic research is being made, etc. The chronological boundary of the third period can be extended to include one of the most significant events of 2017. - Latgale Centennial Congress. Its aim was to identify Latgalians from all over the world, to update history and to promote public understanding of it, pointing to the current events in Latgale at the national level. In recent years, many Latgalians are entering and beginning to manifest themselves in the capital. Today, young people have a strong Latgalian identity and a desire to demonstrate it.